

یادگیری الکترونیکی و خلاقیت تحصیلی

تألیف:

اعظم قدیمیاری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یادگیری الکترونیکی و خلاقیت تحصیلی

تالیف:

اعظم قدیمیاری

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

سرشناسه: قدیمیاری، اعظم، ۱۳۵۹-

عنوان و نام پدیدآور: یادگیری الکترونیکی و خلاقیت تحصیلی / تالیف اعظم قدیمیاری.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ه، ۱۳۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۹۲-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: صفحه‌شمار فارسی و انگلیسی به صورت یکی در میان آمده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۷ - ۱۳۸.

موضوع: شاگردان ابتدایی -- ایران -- تهران -- نمونه پژوهی

موضوع: School children -- Iran -- Tehran -- Case studies

موضوع: آموزش و پرورش -- ایران -- تکنولوژی اطلاعات -- نمونه پژوهی

موضوع: Education -- Information technology -- Iran -- Case studies

موضوع: انگیزش در آموزش و پرورش -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Motivation in education -- Iran -- Case studies

موضوع: آموزش از راه دور -- آموزش به کمک کامپیوتر -- نمونه پژوهی

موضوع: Distance education -- Computer-assisted instruction -- Case studies

موضوع: شاگردان -- ایران -- تهران -- نمونه پژوهی

موضوع: Students -- Iran -- Tehran -- Case studies

رده بندی کنگره: LB۱۱۱۷

رده بندی دیویی: ۳۷۰/۱۵۰۹۵۵۱۲۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۵۰۸۶

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir اینستاگرام: mojakpublication

عنوان: یادگیری الکترونیکی و خلاقیت تحصیلی

تالیف: اعظم قدیمیاری

مشخصات ظاهری: ۱۳۸ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۲، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۲۱۸۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۹۲-۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۵	فصل اول: کلیات .....
۱۵	۱-۱ تشریح موضوع کتاب .....
۲۰	۲-۱ اهمیت موضوع .....
۲۱	۳-۱ تعریف یادگیری الکترونیک .....
۲۱	۴-۱ تعریف خلاقیت .....
۲۲	۵-۱ تعریف انگیزه تحصیلی .....
۲۲	۶-۱ تعریف فرسودگی تحصیلی .....
۲۳	فصل دوم: یادگیری الکترونیک .....
۲۳	۱-۲ مفهوم یادگیری الکترونیک .....
۲۴	۲-۲ تعریف یادگیری الکترونیک .....
۲۷	۳-۲ خلاصه ویژگی‌های یادگیری الکترونیک .....
۲۷	۴-۲ مزایای یادگیری الکترونیک .....
۲۹	۵-۲ محدودیت‌های یادگیری الکترونیک .....
۳۰	۶-۲ نسل‌های تکنولوژی یادگیری الکترونیک .....
۳۰	۱-۶-۲ نسل اول .....
۳۱	۲-۶-۲ نسل دوم .....
۳۲	۳-۶-۲ نسل سوم .....

۳۲.....	۴-۶-۲ نسل چهارم
۳۳.....	۷-۲ ضرورت و اهمیت یادگیری الکترونیک
۳۴.....	۸-۲ تاریخچه یادگیری الکترونیک در جهان
۳۵.....	۹-۲ تاریخچه یادگیری الکترونیک در ایران
۳۷.....	۱۰-۲ منافع یادگیری الکترونیک در ایران
۳۷.....	۱۱-۲ مشکلات یادگیری الکترونیک در ایران
۳۸.....	۱۲-۲ مزایای یادگیری الکترونیک
۳۹.....	۱۳-۲ مزایای استفاده از یادگیری الکترونیک برای سازمان‌ها و مؤسسات
۴۰.....	۱۴-۲ مزایای استفاده از یادگیری الکترونیک برای یادگیرندگان
۴۱.....	۱۵-۲ معایب یادگیری الکترونیک
۴۲.....	۱۶-۲ مشکلات یادگیری الکترونیک برای یادگیرندگان
۴۳.....	۱۷-۲ مقایسه یادگیری الکترونیک با آموزش سنتی
۴۳.....	۱۸-۲ انواع یادگیری الکترونیک
۴۵.....	۱۹-۲ نقش تعامل در یادگیری الکترونیک
۴۵.....	۱-۱۹-۲ تعریف و ارزش تعامل در یادگیری الکترونیک
۴۶.....	۲-۱۹-۲ انواع تعامل در یادگیری الکترونیک
۴۸.....	۲۰-۲ ویژگی‌های اصلی در سیستم یادگیری الکترونیک
۵۲.....	۲۱-۲ اجزای یک سیستم یادگیری الکترونیک
۵۵.....	۲۲-۲ تعریف دانشگاه آنلاین

۵۷..... فصل سوم: خلاقیت

۵۷.....	۱-۳ مفهوم خلاقیت
۶۰.....	۲-۳ تاریخچه خلاقیت
۶۲.....	۳-۳ اهمیت خلاقیت
۶۴.....	۴-۳ اصول اولیه خلاقیت

- ۶۴..... ۵-۳ ویژگی‌های اخلاقی
- ۶۵..... ۶-۳ فرایند تفکر خلاق
- ۶۵..... ۱-۶-۳ آماذگی
- ۶۵..... ۲-۶-۳ نهفتگی
- ۶۶..... ۳-۶-۳ اشراق
- ۶۶..... ۴-۶-۳ اثبات
- ۶۶..... ۷-۳ ویژگی‌های افراد خلاق
- ۶۹..... ۸-۳ نظریه‌های مربوط به اخلاقی
- ۶۹..... ۱-۸-۳ نظریه روح خدایی
- ۷۰..... ۲-۸-۳ نظریه اخلاقی فطری
- ۷۰..... ۳-۸-۳ نظریه نیمکره‌ای اخلاقی
- ۷۰..... ۴-۸-۳ نظریه اخلاقی تایلور
- ۷۱..... ۹-۳ دیدگاه‌های مربوط به اخلاقی
- ۷۱..... ۱-۹-۳ دیدگاه رفتارگرایی
- ۷۱..... ۲-۹-۳ دیدگاه روانکاوی
- ۷۲..... ۳-۹-۳ دیدگاه شناختی
- ۷۲..... ۱۰-۳ مؤلفه‌های شناختی اخلاقی
- ۷۴..... ۱۱-۳ ویژگی‌های دانش‌آموزان خلاق
- ۷۵..... ۱۲-۳ اصول پرورش اخلاقی تحصیلی
- ۷۷..... ۱۳-۳ موانع اخلاقی
- ۷۸..... ۱۴-۳ موانع اخلاقی تحصیلی
- ۸۰..... ۱۵-۳ موانع اخلاقی در محیط خانواده

۸۳..... فصل چهارم: انگیزه تحصیلی

- ۸۳..... ۱-۴ مفهوم انگیزه و انگیزش

- ۲-۴ تعریف انگیزش ۸۵
- ۳-۴ تفاوت هدف و انگیزه ۸۶
- ۴-۴ نظریه‌های مربوط به انگیزه ۸۷
- ۱-۴-۴ نظریه سلسله نیازهای مازلو ۸۷
- ۲-۴-۴ نظریه آلدرفر ۸۸
- ۳-۴-۴ نظریه دو عاملی هرزبرگ ۸۹
- ۴-۴-۴ نظریه نیازهای اکتسابی مک کلد ۹۰
- ۵-۴ ارتباط انگیزش با یادگیری و عملکرد ۹۲
- ۶-۴ تعریف انگیزه تحصیلی ۹۳
- ۷-۴ عوامل بی انگیزشی ۹۴
- ۸-۴ راه‌های تقویت انگیزه تحصیلی ۹۵
- ۹-۴ آسیب‌شناسی انگیزه تحصیلی ۹۶

فصل پنجم: فرسودگی تحصیلی ۹۹

- ۱-۵ مفهوم فرسودگی تحصیلی ۹۹
- ۲-۵ تعریف فرسودگی تحصیلی ۱۰۱
- ۳-۵ تاریخچه فرسودگی تحصیلی ۱۰۲
- ۴-۵ مبانی نظری فرسودگی ۱۰۴
- ۵-۵ خاستگاه نظریه فرسودگی ۱۰۴
- ۶-۵ علائم فرسودگی ۱۰۶
- ۷-۵ مولفه‌های فرسودگی ۱۰۸
- ۸-۵ کارآمدی یا ناکارآمدی ۱۰۹
- ۹-۵ فرسودگی و باورهای کارآمدی ۱۱۲
- ۱۰-۵ کمال‌گرایی و فرسودگی تحصیلی ۱۱۳

فصل ششم: مروری بر تحقیقات مشابه ۱۱۵

۱-۶ ..... ۱۱۵ ..... پیشینه‌های انجام شده در داخل کشور

۲-۶ ..... ۱۱۸ ..... پیشینه‌های انجام شده در خارج از کشور

فصل هفتم: جمع‌بندی ۱۲۳

۱-۷ ..... ۱۲۳ ..... نتیجه‌گیری

۲-۷ ..... ۱۲۶ ..... پیشنهادها

منابع ۱۲۷

..... ۱۲۷ ..... منابع فارسی

..... ۱۳۵ ..... منابع انگلیسی

پیش‌گفتار

یادگیری الکترونیک شامل آموزش مبتنی بر رایانه، آموزش مبتنی بر اینترنت، آموزش مبتنی بر وب، پارادیم‌های جدید و محصول فناوری اطلاعات می‌باشند که بشریت را به سمت یک انقلاب بزرگ آموزشی سوق می‌دهند. گذر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی لزوماً یک حرکت تکاملی نیست، بلکه جهشی ساختاری است. یادگیری الکترونیک معمولاً انعطاف‌پذیری دسترسی را در هر مکان و زمان فراهم می‌کند، در اصل به شرکت‌کنندگان اجازه می‌دهد تا زمان و فضا را در نوردند، بنابراین محتوای یادگیری باید به شکل صحیح طراحی شده باشد تا یادگیرنده را درگیر و فعال کند و یادگیری را ارتقا بخشد. به عقیده روست^۱ (۲۰۰۲) تحقق وعده و نویدهای یادگیری الکترونیک، نیازمند داشتن تعهد و منابع است. منابع باید درست و صحیح انتخاب شوند و محتوای یادگیری الکترونیک باید به شکل صحیح طراحی شده باشد. این نوع از آموزش باید بر امر یادگیری و نیز بر یادگیرندگان تمرکز یابد و پشتوانه‌های کافی در این زمینه مهیا شود (زمانی، ۱۴۰۰).

مرکز بین‌المللی اختلالات یادگیری، اختلال یادگیری را بدین صورت تعریف می‌نماید: یک اختلال نورولوژیکال که توانایی مغز را در دریافت، پردازش، ذخیره‌سازی و پاسخ به اطلاعات تحت تاثیر قرار می‌دهد. اصطلاح اختلال یادگیری برای توصیف مشکل غیر قابل توضیح فردی با هوش حداقل متوسط که در کسب مهارت‌های تحصیلی دچار مشکل است، استفاده می‌شود. این مهارت‌ها برای موفقیت در مدرسه و کار، انطباق با شرایط زندگی ضروری هستند. اختلال یادگیری یک اختلال منفرد نیست بلکه اصطلاحی است که به گروهی از اختلالات اشاره دارد (تبریزی، ۱۳۹۹).

بسیارند دانش‌آموزانی که ظاهری طبیعی دارند، رشد جسمی و قد و وزنشان حاکی از بهنجار بودن آنان است. هوششان کمابیش عادی است، به خوبی صحبت می‌کنند، مانند سایر دانش‌آموزان بازی می‌کنند و مثل همسالان خود با سایرین ارتباط برقرار می‌کنند، در خانه نیز خود یاری‌های لازم را

---

^۱ Rust

دارند و کارهایی را که والدین به آنان واگذار می کنند به خوبی انجام می دهند و از رفتار و اخلاق عادی برخوردارند. بیش از یک قرن است که متخصصان علوم تربیتی و روانشناسی و گفتار درمانی در پی تشخیص و درمان مشکلات این قبیل دانش آموزان بوده اند. اختلال در یک یا چند فرآیند روانی پایه به درک یا استفاده از زبان شفاهی یا کتبی مربوط می شود و می تواند به شکل عدم توانایی کامل در گوش کردن، فکر کردن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن، حجمی کردن یا انجام محاسبه های ریاضی ظاهر شود. این اصطلاح شرایطی چون معلولیت های ادراکی، آسیب دیدگی های مغزی، نقص جزئی در کار مغز، دیس لکسیا یا نارسا خوانی و آفازیای رشدی را در بر می گیرد. از سوی دیگر، اصطلاح یاد شده آن عده را که اصولاً به واسطه معلولیت های دیداری، شنیداری یا حرکتی همچنین عقب ماندگی ذهنی یا محرومیت های محیطی، فرهنگی یا اقتصادی به مشکلات یادگیری دچار شده اند را شامل نمی شود (تاج الدین، ۱۳۹۹).

عمده ترین ویژگی های اختلال یادگیری در دانش آموزان که پیشرفت تحصیلی را تحت تاثیر خود قرار می دهند شامل: بهره هوشی طبیعی، کارکرد تحصیلی پایین تر از حد انتظار، سرعت کم در یادگیری، پیشرفت کند، تکرار پایه های تحصیلی، تفاوت بین سطح یادگیری در دروس مختلف، نداشتن انعطاف در استفاده از راهبردهای آموزشی، تفاوت قابل توجه بین توانایی ها و مهارت ها و کوتاهی دامنه توجه است. با توجه به این که در میان مهارت های تحصیلی پایه، خواندن و نوشتن از مهم ترین مهارت ها به حساب می آیند و از آنجا که در زندگی روزمره خواندن و نوشتن بسیار ضروری و مرتبط به یکدیگر هستند و از طرفی دیگر دانش آموزانی که اختلال در خواندن دارند احتمالاً در نوشتن و دیکته هم مشکل دارند، این مقاله به بررسی اختلال خواندن، نوشتن و دیکته می پردازد، همچنین راهبردهای آموزشی و راهکارهای درمانی مفیدی را در این زمینه مورد بررسی قرار می دهد (توریا^۱، ۲۰۲۰).

تحقیقات نشان می دهد که معلمان وظیفه شناس، منظم و آشنا به نظرات علمی، تمایل دارند که به دانش آموزان راحت و رفتاری دوستانه داشته باشند و روح خودکفایی را در آنها بالا ببرند. نقش مهارت های ادراکی این است که در بازداری یا پیشرفت عملکرد حرکتی دانش آموز موثر است. یادگیری حرکتی مبدأ یادگیری است و فرآیندهای ذهنی عالی تر، پس از رشد مناسب دستگاه

---

¹ Troia

حرکتی و دستگاه ادراکی به وجود می‌آید و این مطلب اهمیت مشکلات درکی - حرکتی در افراد دارای اختلالات یادگیری را نشان می‌دهد. با توجه به شیوع بالای اختلال یادگیری این پژوهش با هدف ارزیابی مهارت‌های درکی - حرکتی در دانش‌آموزان مبتلا به اختلالات یادگیری انجام شد (نعامی، ۱۳۹۸).

هدف از تالیف کتاب حاضر تاثیر یادگیری الکترونیک بر خلاقیت، انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع ابتدایی (پایه‌های چهارم، پنجم و ششم) منطقه ۴ شهر تهران به تعداد تقریبی ۵۶۰ نفر بود. نتایج نشان داد که یادگیری الکترونیک بر بهبود خلاقیت، انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی تاثیر دارد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: یادگیری الکترونیک

فصل سوم: خلاقیت

فصل چهارم: انگیزه تحصیلی

فصل پنجم: فرسودگی تحصیلی

فصل ششم: مروری بر تحقیقات مشابه

فصل هفتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانیم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب ما را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمائیم.

اعظم قدیمیاری

زمستان ۱۴۰۲

E-learning and Academic Creativity

Aezam Ghadimyari

یادگیری الکترونیک شامل آموزش مبتنی بر رایانه، آموزش مبتنی بر اینترنت، آموزش مبتنی بر وب، پارادیم‌های جدید و محصول فناوری اطلاعات می‌باشند که بشریت را به سمت یک انقلاب بزرگ آموزشی سوق می‌دهند. گذر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی لزوماً یک حرکت تکاملی نیست، بلکه جهشی ساختاری است. یادگیری الکترونیک معمولاً انعطاف پذیری دسترسی را در هر مکان و زمان فراهم می‌کند، در اصل به شرکت کنندگان اجازه می‌دهد تا زمان و فضا را در نوردند، بنابراین محتوای یادگیری باید به شکل صحیح طراحی شده باشد تا یادگیرنده را درگیر و فعال کند و یادگیری را ارتقا بخشد. به عقیده روست (۲۰۰۲) تحقق وعده و نویدهای یادگیری الکترونیک، نیازمند داشتن تعهد و منابع است. منابع باید درست و صحیح انتخاب شوند و محتوای یادگیری الکترونیک باید به شکل صحیح طراحی شده باشد. این نوع از آموزش باید بر امر یادگیری و نیز بر یادگیرندگان تمرکز یابد و پشتوانه‌های کافی در این زمینه مهیا شود.

مرکز بین‌المللی اختلالات یادگیری، اختلال یادگیری را بدین صورت تعریف می‌نماید: یک اختلال نورولوژیکال که توانایی مغز را در دریافت، پردازش، ذخیره سازی و پاسخ به اطلاعات تحت تاثیر قرار می‌دهد. اصطلاح اختلال یادگیری برای توصیف مشکل غیر قابل توضیح فردی با هوش حداقل متوسط که در کسب مهارت‌های تحصیلی دچار مشکل است، استفاده می‌شود. این مهارت‌ها برای موفقیت در مدرسه و کار، انطباق با شرایط زندگی ضروری هستند. اختلال یادگیری یک اختلال منفرد نیست بلکه اصطلاحی است که به گروهی از اختلالات اشاره دارد.

ISBN : 978-600-994-692-1

9 786009 946921